

Informatsioon ja Eesti seisukohad

Euroopa Ülemkogu kohtumiseks 29.-30. oktoobril 2009. a

Ülemkogu peamisteks teemadeks on Euroopa Liidu institutsionaalsed küsimused seoses ettevalmistustega Lissaboni lepingu rakendamiseks, ettevalmistused Kopenhaageni kliimakonverentsiks, majandusolukord sh EL finantsjärelevalve uus arhitektuur. Lisaks on kavas heaks kiita Läänemere strateegia ja teha kokkuvõtte võetud meetmetest, mis on seotud ebaseadusliku sisserändega. Võimalik, et lisanduvad päevakajalised välispoliitikat käsitlevad teemad.

Eesti jaoks on olulisemad teemad institutsionaalsed küsimused, kliimamuutused ja Läänemere strateegia heakskiitmine ülemkogu poolt.

Informatsiooni ja Eesti seisukohad on koostanud Riigikantselei koostöös Välisministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi ja Siseministeeriumiga.

Institutsionaalsed küsimused

Ülemkogu käsitleb Lissaboni lepingu rakendamiseks tehtavate ettevalmistustega seotud küsimusi. Ülemkogule esitatakse aruanne Lissaboni lepingu rakendamiseks tehtud ettevalmistustest ja suunised liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindaja Euroopa välisteenistust käsitleva otsuse ettevalmistamiseks. Arutelud EL välisteenistuse loomiseks jätkusid pärast Iiri referendumit positiivset otsust. Ülemkogule heakskiitmiseks esitatav dokument sõnastab EL välisteenistuse ulatuse, õigusliku staatuse, personali- ja rahastamisküsimused ning kirjeldab edasist protsessi EL välisteenistuse täies mahus käivitamiseks.

Lisaks võidakse arutada uute kõrgete ametikohtade (Euroopa Ülemkogu eesistuja, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja) täitmise ja uue Euroopa Komisjoni ametissenimetamisega seotud küsimusi.

Eesti seisukoht:

- Ootame oktoobri ülemkogult Lissaboni lepingu jõustamisega seotud paketi osas poliitilist kokkulepet. Loodame, et selleks ajaks on teada, millal lõpetatakse lepingu ratifitseerimine, kuna sellest sõltub kõigi institutsionaalsete muudatuste ajakava.
- Uute ametikohtade vahel asjatute dubleerimise vältimiseks tuleks panna võimalikult täpselt paika alaliste ja roteeruvate juhtfiguuride tööjaotus. Eesistujariigi pea- ja välisministritele tuleb kindlustada piisav ja väärikas rakendus.
- Toetame tugevat liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ja koordineerivas rollis ülemkogu eesistujat, kes konsulteeriks pidevalt kõigi liikmesriikidega.
- Eesti jaoks on oluline, et pärast liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ametissenimetamist võtab nõukogu võimalikult kiiresti vastu otsuse, millega luuakse EL välisteenistus.
- EL välisteenistus peab abistama kõrget esindajat tema mandaadi täitmisel ning see määratleb ka teenistuse loomise olulised aspektid. Eesti toetab tugevat ja laia ulatusega EL välisteenistust, mis koosneb ühtsetest geograafilistest ja temaatilistest üksustest, liites

olemasolevad komisjoni ja nõukogu sekretariaadi struktuurid. Selline korraldus edendab EL välistegevuse ühtsust ja sidusust.

- Toetame EL välisteenistuse rolli finantsinstrumentide strateegilisel programmeerimisel, et EL välissuhtluse ja tema rahaeralduste vahel oleks suurem kooskõla.
- Soovime, et EL välisteenistus hõlmaks ka konsulaarkoostöö aspekte, näiteks EL kodanike abistamist kriisiolukordades. Eesti leiab, et EL välisteenistuses peavad liikmesriikide diplomaadid olema esindatud alates selle loomisest ning personalikorralduses tuleb tagada nende adekvaatne geograafiline esindatus. Eesti jaoks on oluline, et EL välisteenistus teeks tihedat koostööd liikmesriikide välisteenistustega.

Kopenhaageni kliimakonverentsi ettevalmistused

Euroopa Ülemkogu arutab taas Kopenhaageni kliimakonverentsi ettevalmistusega seotud küsimusi, eesmärgiga leppida kokku EL-i ühispositsioonis rahvusvahelisteks läbirääkimisteks.

Globaalsel tasandil pole läbirääkimised toonud loodetud tulemusi. Rahvusvahelise kokkuleppe eeldusena nähakse siduvate eesmärkide võtmist arenenud riikide poolt keskpikas perspektiivis, arenguriikidelt oodatakse vähese kliimamõjuga arengustrateegiate rakendamist. EL on ühepoolset võtnud siduva kohustuse vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid aastaks 2020 ning soovib kõiki riike hõlmavat ambitsioonikat kliimakokkulepet. Probleemiks on, et kliimakokkuleppe paljud teised osapooled ei ole näidanud üles valmisolekut võtta kohustusi ja sõlmima siduvaid kokkuleppeid.

EL siseselt on vaidlusküsimused muutunud tehnilisemaks, valmistatakse viimase hetke kokkuleppeks ning püütakse leida valdkondi, milles on Kopenhaagenis võimalik kokku leppida juhul, kui kõikehõlmavat kliimakokkulepet ei saavutata. EL-sisesel ühise seisukoha läbirääkimistel on suurimat tähelepanu pälvinud arenguabi arvestus, metsanduse kaasamine ja Kyoto protokollriigi lubatud heitkoguste ülejäägi ülekandmine ja arvestamine uue kokkuleppe raames.

Veel pole otsustatud, kas EL võtab Kopenhaagenis ühtsed kohustused või jätkatakse praeguse lähenemisega, kus liikmesriikidel on vormiliselt eraldi kohustused. Sellest tulenevalt on teiseks probleemseks valdkonnaks globaalse ja EL sisese koormuse jagamise seosed juhul, kui ei õnnestu kokku leppida EL ühises kohustuses. Tekkivad kohustused võivad olla osadele liikmesriikidele ebaproportsionaalselt suured. EL siseselt on võimalik ebavõrdsust kompenseerida, kuid selget mehhanismi ei ole mitmete liikmesriikide hinnangul mõistlik ära otsustada enne, kui globaalne lepe on sõlmitud.

Eesti jaoks on oluline säilitada mõõdukas ja konstruktiivne globaalsele kokkuleppele suunatud lähenemine, vältides kliimakokkulepet tahaplaanile seadvate riikidega koalitsiooni sattumist.

Eesti lähtub VV 15. oktoobri 2009. a istungil heakskiidetud seisukohtadest EL keskkonnanõukogu 21. oktoobri 2009. a istungiks, VV 1. oktoobri 2009. a istungil heakskiidetud kliimamuutuste vastu võitlemise rahvusvahelise rahastamise suurendamist käsitletavatest seisukohtadest ja VV 19. märtsi 2009. a istungil heakskiidetud globaalse kliimakokkuleppe saavutamist käsitlevatest seisukohtadest.

Eesti seisukoht:

- Eesti on rahul sellega, kuidas eesistuja on siiani Kopenhaageni kliimamuutuste konverentsi ettevalmistusi korraldanud.

- Eesti eelistab EL ühiseid eesmärke kõikides küsimustes liikmesriikide riiklikele eesmärkidele
- Eesti ei pea vajalikuks kokku leppida Euroopa Liidu siseses koormusjaotuses enne, kui globaalne kliimakokkulepe on sõlmitud.
- Peame metsanduse kaasamist oluliseks, kuid arvestuse aluseks kasutatav mõõtesüsteem peab olema täpne ning juhul, kui riiklike eesmärkide täitmisel kasutatakse paindlikku arvestust, tuleb määrata kindlaks paindlikkuse eeltingimused.
- Pooldame Kyoto protokollil alusel kaubeldavate riigi lubatud heitkoguste osalist ülekandmist uue kokkuleppe alusel kujundatavasse kauplemissüsteemi.
- Arenguabi andmisel tuleks arvestada kliimaeesmärkidega ning kliimakokkuleppe raames võetud kohustused peavad toetama arenguabi eesmärkide täitmist.

Majanduse olukord

Ülemkogu hindab viimaseid arenguid seoses majandus- ja finantsolukorraga, tuginedes 20. oktoobri ECOFINi tööle, kus ühena teemadest keskendutakse ülemäärastest fiskaalmeetmetest väljumise strateegiatele. Lisaks tehakse kokkuvõtte edusammudest ELi uue finantsjärelvalveraamistiku kehtestamisel, eesmärgiga saavutada eelkõige makrojärelevalve osas poliitiline kokkulepe.

Eesti lähtub VV 15. oktoobri 2009. a istungil heakskiidetud seisukohtadest Euroopa uue finantsjärelvalveraamistiku suhtes.

Eesti seisukoht:

- Eesti on seisukohal, et ülemäärastest fiskaalmeetmetest väljumise strateegiaid tuleb rakendada hakata siis, kui majanduskasvu taastumine on jätkusuutlik. Strateegiate rakendamine peab toimuma koordineeritult ning põhinema stabiilsuse ja kasvu paktil. Majanduse stabiliseerimise ja jätkusuutlikkuse põhimõtted peavad olema tasakaalus. Leiame, et ajutistena kavandatud elavdamismeetmed peaksid üldjuhul olema esimesed, mis konsolideerimise nimel lõpetatakse.
- Makrotasandi järelevalvekorralduses peab Eesti esmatähtsaks, et Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogus (ESRB) oleks tagatud kõikide majanduspiirkonna riikide esindatus hääleõigusliku liikmena, sealhulgas peaks olema tagatud mitte-euroala riikide võrdne kohtlemine euroala riikidega;
- Eesti peab oluliseks ESRB piisava sõltumatus tagamist ülesannete täitmisel. Nõukogu töö peab lähtuma põhimõttest, et soovitusi edastatakse eelkõige liikmesriikidele ja nende vastavatele pädevatele ametiasutustele (mitte individuaalsetele turuosalistele) ning et soovitusel oleksid konkreetsed, makrotasandit käsitlevad. Eesti on seisukohal, et liikmesriikidelt andmete kogumisel peaks olema regulatsiooniga sätestatud juhud, mil ESRB-l on õigus konsolideerimata andmeid koguda ning kas ja millistel juhtudel on liikmesriikide kohalikel järelevalveasutustel, keskpankadel ja teistel avalik-õiguslikel asutustel õigus teabe edastamisest keelduda.
- Samuti leiame, et ESRB poolset riskihoiatust ja soovitusi tuleks võimalikult varajases faasis esitada tutvumiseks ka Euroopa majandus- ja rahanduskomiteele (EFC) ning ECOFIN-ile.

Läänemere strateegia

Ülemkogu kiidab heaks EL Läänemere strateegia, tervitades seejuures vastavat Euroopa Komisjoni teatist. Ülemkogu tunnustab komisjoni kõigi huvitatud osapooltega põhjaliku konsultatsiooniprotsessi läbiviimise eest. Makroregionaalsete strateegiatega eesmärgid sõltuvad konkreetse EL piirkonna vajadustest. Läänemere strateegia eesmärk on muuta piirkond jätkusuutlikuks, jõukaks, ligipääsetavaks ja ohutuks. Selle eeskujul planeeritakse EL Doonau strateegiat. Taolisi makroregionaalseid strateegiaid võidakse koostada ka edaspidi piirkondades, kus selleks leidub geograafilist vajadust või poliitilist taht.

Eesti seisukoht:

- Näeme Läänemere ja teistes makroregionaalsetes strateegiates võimalust edendada läbi konkreetsete tegevuste regionaalset integratsiooni. Lisaks sellele oleme võtnud eesmärgiks levitada Läänemere piirkonnas edu toonud mudeleid ja lahendusi ka mujal Euroopa Liidus.
- Peame oluliseks strateegia kiiret rakendamist ja ülemkogu toetavat rolli strateegia elluviimisel, hindamisel ja edasisel arendamisel.

Ebaseaduslik sisserränne

Ülemkogul antakse teada jätkutegevustest ja meetmetest, mis on võetud pärast käesoleva aasta juuniku ülemkogu kohtumist, kus toodi välja vajadus aidata liikmesriike ebaseaduslike sisserrändajate sissevooluga tegelemisel. Sel eesmärgil algatas Euroopa Komisjon pilootprojekti Maltal rahvusvahelise kaitse saanud isikute ümberpaigutamiseks teistesse liikmesriikidesse. Seni on vaid mõned liikmesriigid pilootprojekti vastu huvi üles näidanud. Lõunapoolseid liikmesriike saaks kindlasti abistada ka loodav Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet. Euroopa Piirivalveagentuuri FRONTEX tegevuse hindamise tulemusena selgus, et FRONTEX vajab senisest enam õigusi osalemiseks illegaalse migratsiooni vastases võitluses.

Eesti seisukoht:

- Eesti on seisukohal, et illegaalse sisserrände vastasel võitluses tuleb esmajoones tõhustada koostööd päritolu- ja transiitriikidega. Peame oluliseks tagasivõtulepingute sõlmimist ning järelvalvet jõustunud lepingute korrektse rakendamise üle, sh ühenduse tasandil vastumeetmete rakendamist kohustuse eiramisel.
- Eesti on seisukohal, et Frontexi operatiivsuutlikkust tuleb järk-järgult suurendada erinevate tegevusvõimaluste loomise kaudu. Toetame ühiseid tagasisaatmisoperatsioone, mis ei tohiks asendada liikmesriikides juba toimivaid süsteeme vaid looma lisandväärtust. Frontexist peaks saama välispiiri valvamise koordineerimisel keskne üksus, kellel on koordineerimispädevus ühisoperatsioonides ja võime kiiresti kasutada vajalikke ressursse.
- Eesti toetab rahvusvahelise kaitse saajate ümberpaigutamist, kuid on seisukohal, et need tegevused peavad toimuma vabatahtlikkuse alusel ning arvestama liikmesriikide suutlikkusega rahvusvahelise kaitse saajaid vastu võtta. Hetkel Eesti ümberasustamistegevustes osalemist ei plaani. Eesti toetab Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti loomist.

